

mladimi najdinamičnejši izraz. Enotnosti v kompoziciji sicer ne pozna, pri njem se svet razdeli na tisoč refleksov, ki pa jih veže v enoto napeta stopnjevanost občutja, ki ima nekaj sorodnega z vizionarnostjo ekspresionizma. »Noč na postaji« je tako majhen dogodek, pisatelju pa se je posrečilo odkriti nam njegovo strašno veličino. Mihael Kranjec bo mogoče nekoč dober pripovednik. Ima dar epične zasnove, snov zna razpletati na široko, prav tako je dober risar miljeja, tudi njegov slog je kljub lokalizmom precej gladek, dasi mu seveda še mnogo manjka do popolnosti. Sodim tudi, da bi bil moral »Smehljaj« podati v mnogo krajši in bolj strnjeni podobi.

Med ostalimi je najboljši Jože Kranjc. Njegovo »Pismo s sodnije« je nadarjeno in živahno pisano, moti pa prevelika refleksija in še bolj tendenčni zaključek, ki pokvari umetniški učinek. Refleksija je značilna tudi za Grahorja, ki piše sicer suho, vendarle krepko in ne brez iznajdljivosti. »Naš hlapec Lovro« je kljub temu umetniško nedovršeno delo, zlasti moti prevelika nejasnost in že zunanja, zgolj snovna neurejenost. Nered v organizaciji snovi je značilen tudi za M. Avsenaka, ki pa nam je v prozi simpatičnejši nego v liriki. Njegova »Cerkev sv. Boštjana« razodeva znake neizdelanosti zlasti proti koncu, ki je nemogoč. Toda vse to, se zdi, je bilo posledica napake v zasnovi. Pisatelj je zanimiv prav za prav samo zaradi nekaterih nazorov (ki pa bi jih bolje lahko povedal v eseju). Pripovedovanje gre pri njem vedno vzporedno z idejnimi osnovami spisa in neredko se epični stavek veže z miselno sentenco, ki naj bi nadomestila umetniško verjetnost. Napaka je tako že v tem, da je zgodba le ponazorilo idejnih temeljev, ne pa v sebi utemeljen umetniški organizem. Pa to naj bi še bilo, če bi bilo delo vsaj vsebinsko po svoji tendenci prepričevalno. Tako pa se je estetski napaki pridružilo še to, da je avtor naiven in neprepričevalen tudi kot ideolog. Prvič je njegova ideologija zgrešena z ozirom na milje, na sociološko ozadje spisa — kje pa se morejo kdaj na kmetih vršiti take-le stvari? Razen tega pa je nejasna tudi podoba bolnice v antitezi socialne bede in — zdravja. Zdi se, da je tukaj besedno nasprotje povzročilo miselni nered.

Najmanj nas je prepričal Peter Ko-

v a č. Njegova uvodna pesem je občuten disakord v knjigi. A tudi njegova proza se niti po vsebini niti v načinu pripovedovanja še nikjer ni dvignila nad literarno šablono.

France Vodnik

Neverov-Vuk: Taškent, kruha bogato mesto. Založba »Svobode«, Ljubljana, 1930.

Pisatelj iz nove dobe, ko ruska ideja bratstva doživlja nove oblike. Dostojevskij je v muziku našel pravir človečanstva, Neverovu je muzik top, trdosrčen in živalski, človeštvo je pri boljševiških komisarjih in rdečih funkcionarjih, človečanstvo se je preselilo v državne funkcionarje in urade, kjer ga prej v resnici ni bilo in ga v civiliziranih državah še sedaj ni. — Povest se razvija brez vsega lepotečja in učinkuje z golo predmetnostjo, kakor jo gleda in doživi siromašen deček, ki ob času lakote nastopi dolgo pot iz Rusije v Taškent, da dobi kruha in semena. In vendar je v povesti, ki hoče podati sliko trpke resničnosti, polno umetnosti. Življenje je ujeto v značilnih trenutkih, tako kot ga zna prijeti le stara tradicija, v Rusiji udomačena že od začetka 19. stoletja, da je umetnost v službi življenja, ne razveseljevanja.

Dr. J. Šilc

Dr. Henrik Tuma: Pomen in razvoj alpinizma. Založba »Turistični klub Skala. Tiskala Ljudska tiskarna v Mariboru, 1930.

1.

Na strani 149 Tumove knjige se nahaja sledeče mesto: »Dr. E. Hagenau v svoji razpravi ‚Alpinismus als Element der Kulturgeschichte‘ glede plezalstva navaja, da »plezalstvo kot športno vežbanje estetičnemu uživanju in duhovnemu življenju pušča dovolj prostora, je njegova glavna prednost pred drugimi športi. Vsebuje pa še druga plemenita jedra etične vrednosti: vztrajnost, prisotnost duha, pogum, premagovanje samega sebe prav tam, kjer je najtežje. Požrtvovalnost se pari s priljudnostjo, ošabnost izgine. Kjer človek ob človeku stoji pred nevarnostjo, uči nas skromnosti orjaška sila gorovja. Moderni človek zanaša v prirodo osebnost in nalado. Na nje velikosti, vzvišenosti, veličanstvu, neizprososti in svečanosti se oživlja. Zato je moderni člo-

vek zapustil ravnino in morje ter odkril Alpe.«

Zoper to prevajalsko »umetnost« in tvorbo moramo v imenu resnice in čistosti debate izreči sledeče ugotovitve: 1. Imenovani avtor, čigar razprava »Der Alpinismus als Element der Culturgeschichte« se nahaja v »Zeitschrift des Deutschen u. österr. Alpenvereines, 1900, 80—96, se piše v resnici Dr. Emil Hogenauer¹. 2. Hogenauer nikjer ne trdi, da pušča plezalstvo (!) to in to, nego se dotično mesto glasi v dobesednem prevodu sledeče: Da pa hribolastvo (Bergsteigen) kot športna vaja pušča estetskemu uživanju in duhovnemu življenju sploh zadosti prostora, je ena njegovih glavnih odlik. I. t. d. 3. V nadaljevanju izvaja Hogenauer sledeče, kar ne stoji pri Tumi: »Vsebuje pa (hribolastvo) še drugo, plemenitejšo jedro, etično vrednoto². Alpinizem nas uči gojiti vztrajnost, prisotnost duha, pogum in premagovanje samega sebe, to tam, kjer je najtežje, kjer je treba pred ciljem obrniti, moment tekme stopa v ozadje³, alpinist najde svoje plačilo v idealnih dobrinah, požrtvovalnost se druži z vljudnostjo, ošabnost izgine, kjer itd...« 4. Ugotavljamo, da stavka, ki ga Tuma pričinja z »Moderni človek zanaša« itd. v Hogenauerjevem originalu ni. In 5. potvarja Tuma tudi Hogenauerjevo stališče glede morja. Kajti H. trdi na dveh drugih mestih (ibid. 96) o morju samo sledeče: »...; saj je prej obstajal tako rekoč samo en edin zares vzvišen predmet vnanje nature: morje«, in ob koncu istega odstavka: »...morje edino more tu tekmovali z visokim gorovjem.«

To dokonca dvomljivo mesto Tumove knjige sem moral navesti iz dveh razlogov. Na strani 208 in drugod polemizira Tuma namreč tudi z menoj, ki me sicer ne imenuje s pravim imenom, nego samo s priimki kot so »snob«, »samoestet«, »heroj družbe« in podobno, in sicer polemizira z mojim referatom o spominski knjigi »Dr. Klement Jug« iz l. 1927 (gl. Dis. 1927, 55). Ker Tuma tudi s tekstom mojega referata postopa na

¹ Tu bi bilo pripomniti, da se tudi Sonnklar, geograf (Tuma 267), piše le Sonklar (Allg. deutsche Biogr. 1892, 34, (623). Rojen v Banatu.

² Podčrtal por.

³ Podčrtal por.

sličen način kot s Hogenauerjevim, to je: ga tendenčno in spremenjeno navaja, čutim zaradi takih njegovih metod napram kvalitativno boljšim delom nego je Tumovo in moje priliko, da sem kolikor mogoče stvaren. Prvi razlog! Ker pa sestoji Tumova knjiga do $\frac{4}{5}$ iz takšnega prepisovanja in ponatiskovanja tujih tekstov, čutim dolžnost, da javnost opozorim k previdnosti glede presojanja Tumovih prevodov in citatov — drugi razlog! Menda je postalo jasno, da je Tumov prevod Hogenauerja potvorba z izvestno tendenco, da služi rektifikaciji avtorja in njegove ideologije, neglede na to, da je pisana iz silnega afekta in menda kar po spominu. Res, tudi to je »neka« metoda.

2.

Tuma je znan pojav slovenskega alpinizma, v naših Alpah je izvršil ogromno delo. Njegovo ime je postalo popularno, ko je leta 1910 ka-li kot prvi Slovenec preplezal Severno Triglavsko Steno, s svojimi imenoslovnimi raziskavanji si je pa pridobil nedvomno velik sloves kot pisatelj. »Kot znanstvenik« ne moremo reči zato, ker se nam ta način ne zdi niti glede metode niti glede ciljev znanost, žal tudi ne glede namenov. Iz znanstvene potrebe torej njegova knjiga ni nastala in važna zaradi tega še celo ni. Tuma jo je moral napisati marveč v prvi vrsti zaradi ideoloških razlogov in mislim, da jo je napisal kot apologijo našega »mladega« alpinistovskega rodu. S tem je pa knjigi samo škodoval.

Kajti o tem rodu imamo svoje kritično in zanj neugodno mnenje. Tuma, ki se je s to knjigo tako rekoč kot s sintezo vsega svojega dela etabliral za protagonista »mladih«, nam tega mnenja ni ovrigel — nasprotno. Ker morajo rektifikaciji in glorifikaciji njegovega in »mladega« alpinizma služiti vsi avtorji tega sveta, smo mišljenja, da mora biti stvar na zelo slabih nogah. Saj nas v tem vendar podpira tudi Tuma sam, ki pravi, da po Deweyu vodi študij iz golih knjig v snobizem, in da je po Beckerju vera v golo znanje skoraj znamenje nezobrazženosti (Tuma 261).

V celem pozna Tuma dvoje stvari in eno razmerje: alpinizem in šport ter razmerje med njima. To je pa zelo malo, to je manj kot malo, to ni — nič. Definicije alpinizma s str. 149 se nikjer ne spomni, nego se ves

čas trudi, da bi alpinizem pošportil. Pripravna pot za to se mu zdi plezalstvo, zato je treba ves alpinizem prepeljati v plezalstvo (gl. zgoraj: Hogenauer, Bergsteigen — Tuma, plezalstvo!). Kako to v poedinostih dela, nas ne zanima, toda Jug, on sam, Lammer, celo Kugy itd. morajo služiti istemu cilju: alpinizem = plezalstvo. Toda vprašamo se, kje je ostala kultura? Alpinizem in kultura?

Odgovor je ta: za Tuma je kultura rezultat in sicer rezultat alpinizma. Čeprav ni tega nikjer matematično natančno izvedel, je vendar iz identičnih kategorij svoje znanstvene in ideološke metode dokazal, da je vsa prvotna evropska kultura — slovenska. To pa ni res, kajti pojem kulture, vzet s svojo psihološko, subjektivno stranjo, nam dokazuje, da samo alpinizem nastaja iz kulture, ne pa obratno. To je: če odštejemo empirični, deskriptivni moment in upoštevamo fenomenološki izvor kulture, ter tudi slehernega dejstvomjanja iz nje, bomo rekli, da je tudi alpinizem rezultat kulture in ne narobe, in da je pri Tumi opisani tip alpinizma dejansko gorski snobizem, naš alpinizem sploh pa šibek in plitek pojav, ker se za svojo fundacijo v kulturi ni nikdar brigal.

V športu in plezalstvu, posebej pa v tako naštetih štirih elementih, ki so: igra, delo, šport in ples (Tuma 73 sl.), se alpinizem ne da fundirati, ker je tudi te stvari treba šele utemeljiti in ne samo opisovati. Seveda pa tudi s tem še nismo daleč, ker za nas alpinizem ne izvira niti iz dobro utemeljenega športa, nego je važno zlasti to, kaj si kdo predstavlja pod kulturo, kar pa je z drugimi besedami povedano: s katerim razlogom utemeljuje kdo svoj alpinizem. Tuma in ž njim ves mlajši rod, ki stoji za njim in Jugom, ga opravičuje z nekim razlogom etičnega značaja, z nekim napačnim eticizmom, ki nima z etičnim ravnanjem nobene skupnosti. Za Juga na pr. je alpinizem primenjena in premenjena etika, kar sem že nekoč poudaril, in za njim ponavljajo isto vsi; Tuma imenuje Juga mojstra klasične samovzgoje in istinitega reformatorja (210). Mi pa mislimo drugače.

»Prav nevarnosti,« pravi Jug (Tuma 202), »mi dajejo vedno polni notranji mir, ono nadsubjektivno razpoloženje, v katerem mi ni nič zame«, in Tuma citira v istem zmislu

Lammerja (222) ter podtika isto Kugyju (211), mladi M. Kajzelj pa hodi po Jugovih sledeh samih, ko isto nevarnost afirmira (Plan. Vestnik 1930, 156). Torej tako: Če naj tak alpinist etično ravna — in zato pač hodi v gore — rabi nevarnost, po Lammerju celo smrtno nevarnost, po Kajzelju riziko in čim večjo nevarnost, s tem pa ti ljudje kompromitirajo hkratu dve stvari: alpinizem in etiko. Kajti 1. insinuirajo Alpam nekaj, česar ni v njih, in to Jug tudi priznava, ko pravi, da je vir nevarnosti v človeškem subjektivnem razpoloženju in ne v prepadih (T. 202), in 2. ne izvajajo iz tega načelnih posledic. Kajti če nevarnosti ni v Alpah, naj povedo, kje je, in jo poiščejo? In če ta nevarnost ni objektivna, naj gledajo, da postane. In če se na »take« subjektivne nevarnosti opira njihova etika — ali je to sploh še etika?

Stvar je vendar ta: Če v Alpah ni nevarnosti — in stvarno je za to ideologijo ni — je čisto gotovo na absolutno nevarnih fasadah nebotičnikov in drugih absolutno nevarnih položajih, kjer je pa načelno treba izločiti sleherni moment subjektivnosti in postaviti moment objektivne nuje, če hočemo do česa priti — prišli bomo pa le do tragične usode. A če se nam na drugi strani podlage etičnega ravnanja pričenjajo šele pri smrtnih nevarnostih in načeloma torej pri smrti sami, kjer se za navadnega človeka navadno nehajo, in če vidimo cilj in višek le-tega v štadiju, kjer nam ni nič več za nas, ni to, mislimo, niti začetek etike, nego njena spaka: teleološko nihilizem, metodološko pa zelo škodljiv in nezrel eticizem. Zato je treba napraviti majhno zarezo med Lammerjem, ki v smrtni nevarnosti še najde sape, da afirmira življenje, in Jugom, ki se mu tedaj življenje razbije kot orientalski malik.

Iz te ekspresionistične, eticistične ideologije pa izvirajo še druge nejasnosti, s katerimi skušajo Tuma in »mladi« rod opravičiti kulturnost alpinizma, na pr. teorija žrtve. Jug pravi: »Bodimo predrzni, ker le tisti, ki zna žrtvovati, je velik, le njegovi volji se usoda pokori« (Tuma 204). To je pa nonsens in znamenje, da je bil Jug slab mislec, ko je oboje metal v isti koš. Kajti, ali je Jugovo tveganje, potem katerega šele more priti do najpopolnejšega miru in torej tudi užitka — žrtev. Tuma pravi: »Alpinist išče smrtno nevarnosti, ki daje največji afekt« (292), in tudi M. Kajzelj

vidi v nevarnosti, v izpostavljanju lastnega življenja torej, največji mir (Plan. V. ibd.). Ali je torej to tista toli proslavljena žrtev? Mi mislimo: to more biti logično le sredstvo k cilju, k najvišjemu užitku in uživanju, spričo katerega ni nobena stvar toliko vredna in najmanj pač življenje samo, da bi bilo zaradi nje »vredno« opustiti tveganje in nevarnosti. »Zmagaj stokrat, čim se umakneš le enkrat, nisi več zmagovalec,« pravi isti Klement Jug (T. 205) in zdi se nam, da v tej mentaliteti žrtvi ni mesta. To zmagovalsko, najvišje občutje življenja je tudi najvišji cilj te zakesnele izdaje narobe kapiranega Nietzscheja in prav za prav bi morali ti ljudje priznati, da brutalno športško in predrzno prezirajo i gore i življenje človeka in da vidijo v prvi vrsti samega sebe.

5.

Druga takšna idejna nejasnost tiči v naziranjih nekaterih alpinistov tega kova, med drugimi tudi Tume samega, češ, da vrši baš ta alpinski snobizem neko obrambeno nalogo in uslugo kulturi in pravi etiki pred izprijenjem, to se pravi, da brani pravo ideologijo pred nevarnostjo drugače mislečih in orijentiranih alpinistov, mladino pred nevarnostmi velemest, gore pred profanacijo od strani »nedeljskega turista« in podobno. Naravno je, da v koncertu teh glasov ne manjka Jug. Stvar pa je taka: alpinizem pometaj najprej pred svojim pragom in prva izprijenost je omenjena alpinizirana etika ter kulturnost alpinizma. Orisana ideologija žrtve in afekta ne nasprotuje samo ideji žrtve in resnične etike, nego predstavlja stvarno duhovno nasilje in asocijalnost in tako pobija tudi idejo kulture. Le dvoje je mogoče: ali uganja človek alpinizem ali pa alpinizem človeka (po Fendrichu), pri Jugu in njegovih trabantih ter naslednikih se pa dogaja le drugo. Tako je Tuma v Hogenauerjevem tekstu izpustil sila karakteristično mesto: »premagovanje samega sebe, to tam, kjer je najtežje, kjer je treba pred ciljem obrniti.« Mi mislimo: to ni težka žrtev, toda ideja žrtve v tem je izražena, v tem je izražena tudi ideja kulture, alpinizma in človeštva. Naj nam vendar ne hodijo na pot z Jugom-reformatorjem, ki je bil samo deformator in plitek ideolog in ki je poleg Tume najslabši zagovornik alpinizma, in naj se nam že končno prizanes

s to diletantsko ideologijo kulturne obrambe. Očistite izprijenosti in snobizma najprej alpinizem sam, ki nagiblje kot otrok luksuznega in nesocijalnega 19. stol. ter nam docela neprikladnega naroda bolj nego vse drugo k depravaciji in kulturnemu primitivizmu. Resničen alpinizem je vendar kultura, je alpinizem le v toliko, kolikor nosi v sebi kali kulturnosti. In etimologija tega pojava iz praslovanskega l**eb** (lobanja) — alp (Tuma 18) ni samo filološko, nego tudi ideološko napačna, ker namreč prihaja alpinizem od besede kultura, ta pa zopet ne od glagola depravare, nego colere, gojiti. In hvala Bogu, da je še tudi pri nas zadosti ljudi, seveda večinoma ne med Tumovo »mlado« generacijo, ki to etimologijo poznajo, saj je Tuma v svoji do 2/3 preobsežni knjigi nanjo popolnoma pozabil.

»Popolnoma« sicer ne. Kajti Tuma pozna tudi umetnost in znanost. Sicer se duhovnost in duševnost pričienjata zanj že tudi pri Freudovih sublimacijah seksualnostih, vendar stvarno šele pri vztrajnosti in ritmu vedno se ponavljajočih energij (285) v zmislu filozofije Jožefa Petzolda. Tako je napravil nekaj kapitalnih razmejitev. Na pr.: »Tudi pri alpinistiki se moment umetnosti javi kot ritem« (123). Dalje: »Športnik in umetnik sta si blizu v tem, da oba iščeta zadoščenja v storitvi« (95). Dalje: »Nikjer kakor v alpinizmu se ne vidi tako prepojenost umetnosti z znanstvom in obratno« (258). Končno: »Svoje posebne odnose do umetnosti alpinizem naglašja s širokim razvojem fotoamaterstva...« (124). Tuma je postavil vse stvari pod kap in jih med seboj pomešal in zvaril v kaotično afektivne komplekse. Na ta način bi se dalo dokazati, da je tudi v ritmičnem pregibanju divje kože — moment umetnosti in da tudi njo družijo z umetnikom — zadoščenje v storitvi. Toda »storitev« sama ni nobena specifična signatura umetnosti in to niti one na podlagi materijalističnega pozitivizma, kaj šele one, katere Tuma ne pozna.

Med alpinizmom in znanostjo razmejuje ta naivna progresivna ideologija, ki med drugim na pr. obžaluje, da so imeli Rimljani slabo razvit realističen in tehničen čut, 7 apriorno eliminacijo duhovnih ved. »Duhovne vede so danes še vedno plod stare in srednjeveške idejologije, zgrajene na nepoznanju prirodnih sil, okrepeneli pojmi aleksan-

drinske in meniške fantazije» (262). Zato pa postavlja drugo sekularno trditev, da je prvotna evropska kultura slovenska in da sede v Alpah od davnine naprej — Slovenci (268) in to na ta način, da postulira na podlagi enačbe pastir = Slovenec kot prvotno kulturo v Alpah pastirsko kulturo, da s tem dokaže »faktično« prvobitnost slovenskega poseljenja Alp. Quod erat demonstrandum. Toda Tuma se moti, kajti prvotna evropska in prvotna alpska kultura je lovska in ne pastirska in se ne začne šele po ledeni dobi z naseljevanjem po solnčnih obronkih, nego že tekom ledene dobe same v njenih različnih medledenih perijodah. Razlog za naseljevanje po takšnih višinah pa ni bil nikdar estetičen (kolikšna sentimentalnost!), nego gospodarski, tako zlasti kesneje, tekom bronaste in njej sledečih dob, kjer je odločalo ležišče naravnih zakladov tudi lego človeških naselbin. Zdaj nam bo jasna druga Tumova sekularna enačba: Kelti, Iliri, Reti, Liguri, Veneti = Slovenci (275).

4.

»Da mi je alpinistika odprla pot do zadnjih kotov Julijskih Alp, da me je alpinizem dovedel do študija dotike človeka s naravo ter odprl novo pot znanstva, v tem je moje posebno zadoščenje. Taknil sem se,« nadaljuje Tuma v koncu Predgovora »v zadnji razpravi le mimogrede toponomije kot posebne panoge znanstva, zato bo treba samostojne nove knjige. Ako mi usoda še dopusti, da jo izvršim, potem bom lahko trdil, da sem izpolnil svojo nalogo.«

Kdor ima po takem delu tako zavest, je srečen; jaz bi se na Tumovem mestu zadovoljil z grenkim spoznanjem, da te naloge nisem niti pravilno razumel, kaj šele pričel.

(Članek zaključen dne 15. decembra 1931.)

R. Ložar

Vjekoslav Cvetišić: Sa planina i gora. Dojmovi i utisci. Knjiga III. Zagreb, 1930.

Cvetišić je našel v svoji neambiciozni knjigi, kateri je napravil Tomislav Krizman banalen ovitek na še banalnejši papir čajnih zavitkov, dovolj lepih izrazov svojemu navdušenju nad gorsko naravo v naših in tujih Alpah. Slovenskim planinam so posvečena štiri poglavja tega delca in sicer »Dojmovi sa škratice«, »Po snijegu

na Kočnu«, »Mrzla gora« in »Reminiscence planinskih doživljaja«. Sorazmerno z naraščajočimi višinami gora, katere opisujemo se manjša pri plan. literatu potreba in nujnost dovršenega estetskega izraza — o Himalaji bi mogel interesantno pisati tudi popolen diletant. Naše gore pa niso visoke, zato jim Cvetišićev izraz največkrat ne seže visoko, nego ostane v dolini in ostane ne ravno nezanimiv, pač pa neznačilen. Za opise majhnih gor je treba velikih mojstrov in profili naših hribov hočejo biti v Cvetišićevi knjigi odločno premonumentalni.

Knjižico krasi cela vrsta prilog v bakrotisku po fotografskih motivih avtorja samega in drugih. Posebne omembe sta vredna uvodni list »Grebni Kočne« in »Kamničke Alpe« (28-29), ki očitujeta izbrušen čut za alpsko fotografijo.

R. Ložar

Velimir Blagojević: Karneval anđela. Beograd, 1930. Grafički institut »Narodna misao«, Beograd. Str. 84.

S to knjigo pesmi je težko. Naslovno stran je narisal M. Tartalja. Razkropljene figure. Vse nekam v zraku. Bledo. Brez izraza. Take so te pesmi. Čitaš, pa ne poje, pa ne ostane v srcu. Razmetane metafore, skonstruirane podobe, čudaški naslovi — skratka, zbirka je prišla v svet deset let prepozno. Prav poučno je čitati zdaj take modernistične pesmi: »Blagovest tiha / u rudi dršće / da blagovest duše ljubičaste / krotko zanika. / U polutami raskršće / sanja o smrti / plave i blage laste. / Neko plače, beli vrti. / U Tvojoj zeni / raste, i raste / jedan zaneti spas. / Neko plače, beli vrti /.

Besede, besede, besede.

M. Jarc

Aleksander Vučo: Ako se još jednom setim ili Načela. Sa crtežima Marina Tartalje, Beograd S. B. Cvijanović. 1929.

Razkrajanje osebnosti. Utrinki, trudni in brez žara. Vučo je bil vse močnejši v svoji prejšnji knjigi »Koren Vida«. Osnovni motiv je bil metafizično iskanje izhoda iz materialistične vsakdanjosti. Borbenost pa je slednjič postala sama sebi namen, vsaka oblika se je razbila: linija se je ukrivljala vse do tlejš, da se je zdrobila. Ostal je mozaik, ki pa ni niti bleščeč več. To so vendar zapiski zelo trudnega človeka, pa samo zapiski brez umetniške sile. Ubrani so v melodijo: »Šta me se na kraju krajeva tiču toliki ljudi, koji